

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Кафедра дизайну

Робоча програма навчальної дисципліни

КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

ОБ'ЄКТУ ДИЗАЙНУ

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійна програма другого рівня вищої освіти
за спеціальністю 022 Дизайн

Розробник: Золотарчук Н. І., доцент кафедри дизайну факультету архітектури, будівництва та дизайну, кандидат мистецтвознавства.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дизайну факультету архітектури, будівництва та дизайну 30 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри кандидат, доцент

Н. М. Гілязова

30 серпня 2018 р.

ВСТУП

Здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра – підготовка до науково-дослідницької роботи за обраною спеціальністю. Кваліфікація магістра відповідної спеціальності надається особам, які виконали освітньо-професійну програму підготовки магістрів.

Навчальний курс «Комплексне дослідження об'єкту дизайну» покликаний надати студентові практичні знання з проведення наукового дослідження, обробки експериментальних даних (натурні дослідження і аналіз світового досвіду) та отримання наукових результатів дослідження.

Сформувані засадничі знання і вміння загального методичного характеру, які забезпечать написання магістерської роботи на належному науковому рівні, допоможуть під час праці над науковими публікаціями, стануть потрібною теоретичною основою для доповідей на конференціях та наукових симпозіумах – саме це є метою запропонованого курсу.

Завданням є навчити студента бачити проблемну ситуацію в дизайні як протиставлення певних опозицій; аналізувати світовий теоретичний і практичний досвід щодо визначеної проблеми, вміти звертатись до суміжних наук з метою аналогій, будувати наукові гіпотези, оволодіти методами і методиками наукового дослідження.

Предмет вивчення являється наукове дослідження комплексного об'єкту дизайну з точки зору його цілісності як системи.

В результаті вивчення курсу студент повинен знати:

-основи науково-дослідної, музейної, архівної, бібліотечної, видавничо-редакторської роботи;

- методи та засоби створення властивостей об'єктів дизайну, що визначають їх естетичні, соціально-культурні, ергономічні, функціонально-експлуатаційні, маркетингові й екологічні характеристики;

- принципи оптимальних технологій формоутворення об'єктів дизайну їх стилістику та художньо-образні особливості;

- засоби візуальної інформації, графічних знакових систем для предметно-просторового середовища та знакових елементів для промислових виробів та мистецтвознавче підґрунтя сучасного дизайну;

В результаті вивчення курсу студент повинен вміти:

- правильно організувати вивчення джерел вибраної теми магістерської роботи (автореферати і дисертаційні роботи (кандидатські і докторські), каталоги літератури по заданому напрямку), виконувати аналіз досліджень учених і публікацій проектантів;

- при системному підході до створення наукового дослідження по об'єктах, пов'язаних з дизайном, використовувати певні методи і методику на практиці;

-здійснювати обґрунтування актуальності обраної теми, постановку мети і конкретних завдань дослідження, описання процесу дослідження, а також формулювання висновків і оцінювання отриманих результатів.

-вирішувати проблему в обговоренні результатів дослідження (публікації, конференції, симпозіуми).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 6	галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 022 «Дизайн»		
Модулів	Спеціальність (професійне спрямування): дизайн	Рік підготовки:	
Змістових модулів		5-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання :		Семестр	
Загальна кількість годин 165		-	X
ПК 30		Лекції	
		-	36 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 Аудиторних: 72 самостійної роботи студента: 93	Освітній ступінь: Магістр	Практичні, семінари	
			36 год.
		Самостійна робота	
		-	93 год.
		Вид контролю:	
	-	Екзамен	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Академічні успіхи студента університету з навчальної дисципліни визначаються за стобальною шкалою з наступним переведенням балів до національної шкали та шкали ECTS, яке здійснюється в такому порядку:

Шкала оцінювання знань студентів

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ECTS
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й студента.

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно - рецептивний (сприйняття).

- Назва походить від двох слів: інформація й рецепція (сприйняття).
- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури "готовому" виді.
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.

- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).
- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

3. Практичний метод.

- Цей метод передбачає засвоєння матеріалу шляхом виконання практичних, науково-дослідницьких завдань.
- Навчальна робота розвиває наукові здібності студента.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль успішності студента - це перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення індивідуальної і самостійної роботи згідно робочої навчальної програми, вміння самостійно опрацьовувати графічні роботи.

Співвідношення обсягів аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни.

Контроль успішності студента здійснюється з використанням методів і засобів навчання.

Форма контролю – залік, екзамен.

Залік, екзамен - це вид підсумкового контролю, за якого засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі **результатів поточного, проміжного контролів** (тестування, поточного опитування, виконання індивідуальних завдань та певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях) протягом семестру і **модульного контролю**.

Семестровий залік (екзамен) з окремої дисципліни проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії (як правило, викладачем на останньому занятті). Заліки приймаються викладачами, які проводили практичні, семінарські, лабораторні заняття в навчальній групі або читали лекції з дисципліни.

Семестровий залік (екзамен) виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі модульні (контрольні) завдання та інші види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрав при цьому 60 і більше балів (за 100 бальною шкалою).

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Тема 1. Комплексне дослідження об'єкту дизайну: загальні положення, складові частини та вимоги.

Вимоги сучасного розвитку науки. Поглиблене дослідження досягнень в сфері дизайну. Висування певних вимог до оформлення складових елементів дослідницької роботи.

Тема 2. Формування наукової тематики: загальна схема дослідження.

Процес наукового дослідження об'єкту у вигляді початкової логічної схеми. Обґрунтування актуальності обраної теми. Робота з джерелами - аналіз досліджень учених і публікацій проєктантів (авторефератів кандидатських і докторських дисертацій), музейних, архівних, бібліотечних фондосховищ. Виділення невирішених частин загальної проблеми.

Тема 3. Побудова концепції дослідження.

Побудувати концепцію дослідження: збір даних, формування теми наукового дослідження (*завдання 1.*).

Тема 4. Склад науково-дослідної роботи.

Розкриття стану наукової проблеми, її значущість. Окреслення обраних шляхів наукових пошуків, висвітлення сутності проблеми (вступ).

Основна наукова частина роботи, в розділах якої розглядаються методика та техніка дослідження.

Висновки після кожного розділу, зумовлені логікою проведеного дослідження. Загальні висновки із зазначенням наукової новизни, теоретичного значення, практичної цінності та перспективи подальших досліджень.

Список використаних джерел – перелік бібліографічного опису видань.

Додатки (фотодокументи, архівні матеріали, схеми, таблиці, світлини).

Тема 5. Методи наукового дослідження.

Методи та засоби створення властивостей об'єктів дизайну, що визначають їх естетичні, соціально-культурні, ергономічні, функціонально-експлуатаційні, маркетингові й екологічні характеристики.

Методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент).

Метод емпіричного та теоретичного рівня дослідження (абстрагування, аналіз і синтез).

Тема 6. План-проспект.

У плані-проспекті обґрунтувати актуальність теми і проблеми дослідження, а також визначити методологію і методики дослідження, мету, завдання та границі роботи (*завдання 2.*).

Змістовий модуль II.

Тема 7. Типовий план огляду літератури: правила оформлення цитат і посилань.

Дослідження об'єкту дизайну та знаходження в науковій літературі й історичній практиці дизайн-проєктування шляхи вирішення подібної проблематики. Оформлення списку використаних джерел з дотриманням певних правил бібліографічного опису, відповідно до чинних стандартів.

Тема 8. Оформлення результатів досліджень: загальні вимоги.

Оформлення відповідно до вимог МОН України

Постановка проблеми; аналіз останніх досліджень і публікацій.

Виділення невирішених частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; мета статті.

Виклад основного матеріалу дослідження; висновки; перспективи дослідження; Бібліографічний список. Ілюстративний матеріал.

Тема 9. Об'єкти дослідження: аналіз, формулювання висновків.

Проаналізувати об'єкти дослідження, сформулювати висновки за результатами дослідження (*завдання 3.*).

Тема 10. Графічна модель образного уявлення об'єкту дизайну: правила оформлення ілюстрацій.

Узгодження вирішення графічного оформлення з урахуванням існуючих норм і правил.

Основні види ілюстрованого матеріалу в науковій роботі (креслення технічний рисунок схеми таблиці світлини). Зазначення в тексті. Оформлення додатків як продовження наукової друкованої праці у вигляді окремої частини (книги).

Тема 11. Мова і стиль: апробація і публікації. Порядок організації захисту. Відгук, рецензія.

Загальні відомості про науковий стиль. Об'єктивність як стильова риса наукової мови. Специфіка наукового пізнання. Способи викладу матеріалу в науковій праці.

Підготовка до захисту: структура доповіді на захист, виступ студента

Тема 12. Апробація результатів дослідження.

Згідно зібраної інформації, польових досліджень, логічно, чітко і точно викласти послідовність наукової частини дослідницької роботи в публікації. (*завдання 4.*).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пр. р.	с.р.		л.	пр. р.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I								
Тема 1. Комплексне дослідження об'єкту дизайну: загальні положення, складові частини та вимоги.		4		6		1	1	20
Тема 2. Формування наукової тематики: загальна схема дослідження.		2		6				20
Тема 3. Побудова концепції дослідження.			6	11				10
Тема 4. Склад науково-дослідної роботи		10		6				10
Тема 5. Методи наукового дослідження.		5		6		1		21
Тема 6. План-проспект.			12	12			2	81
Разом за змістовим модулем	86	21	18	47	86	2	3	81
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II								
Тема 7. Типовий план огляду літератури: правила оформлення цитат і посилань		6		6		1	1	20
Тема 8. Оформлення результатів досліджень: загальні вимоги.		3		6				10
Тема 9. Об'єкти дослідження: аналіз, формулювання висновків			6	10				10
Тема 10. Графічна модель		4		6		1	1	14

образного уявлення об'єкту дизайну: правила оформлення ілюстрацій.								
Тема 11. Мова і стиль: апробація і публікації. Порядок організації захисту. Відгук, рецензія.		2		6				10
Тема 12. Апробація результатів дослідження.			12	12			1	10
Разом за змістовим модулем	79	15	18	46	79	2	3	74
Форма контролю	Наукова робота							
ПК	30				30			
Всього годин	195	36	36	93	195	4	6	155

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Вимоги до завдання	К-ть гол
1.	Побудова концепції дослідження.	Побудувати концепцію дослідження: збір музейних, архівних, бібліотечних даних, формування теми наукового дослідження; правильно організувати вивчення джерел вибраної теми магістерської роботи (автореферати і дисертаційні роботи (кандидатські і докторські) по вищезгаданих номерах спеціальностей, каталоги літератури по заданому напрямку), виконувати аналіз досліджень учених і публікацій проєктантів;	6
2.	Написання плану-проспекту	У плані-проспекті обґрунтувати актуальність теми і проблеми дослідження, а також визначити методологію і методики дослідження, мету, завдання та границі роботи	12
3.	Об'єкти дослідження: аналіз, формулювання висновків.	Необхідно викладати наукові факти в контексті загального історичного процесу історії розвитку досліджуваної галузі, з урахуванням як загальних, так і специфічних особливостей.	6
4	Апробація результатів дослідження.	Згідно зібраної інформації, польових досліджень, логічно, чітко і точно викласти послідовність наукової частини дослідницької роботи в публікації. Доповідь повинна містити в собі отримані конкретні розробки і висновки, що несуть наукову новизну. Підібрати наукову статтю відповідно до теми дослідження.	12
	Всього годин		36

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Комплексне дослідження об'єкту дизайну: загальні положення, складові частини та вимоги.	6
2.	Формування наукової тематики: загальна схема дослідження.	6
3.	Побудувати концепцію дослідження.	11
4.	Склад науково-дослідної роботи (вступ, основна наукова частина роботи, висновки після кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, додатки.)	6
5.	Методи наукового дослідження.	6
6.	Написання плану-проспекту .	12
7.	Типовий план огляду літератури: правила оформлення цитат і посилань.	6
8.	Оформлення результатів досліджень: загальні вимоги.	6
9.	Аналіз об'єктів дослідження. Формулювання висновків за результатами дослідження.	10
10.	Графічна модель образного уявлення об'єкту дизайну: правила оформлення ілюстрацій.	6
11.	Мова і стиль: апробація і публікації. Порядок організації захисту. Відгук, рецензія.	6
12.	Апробація результатів дослідження.	12
Всього годин		93

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова література

1. Абизов В.А., Божко Т. Ф. Пріоритетні якості об'єктів проектування у графічному дизайні. Вісник КНУКіМ. Київ: КНУКіМ, 2011. № 24. С. 35 – 42.
2. Абизов В.А. Грищенко В.В. Основні чинники, що визначають розвиток сучасного плаката. Вісник ХДАДМ. Харків: ХДАДМ, 2012 - №1 С. 71–75.
3. Абизов В.А. Сучасні будівельні матеріали в ландшафтному дизайні міського середовища. Теорія і практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 15. Київ: Дія, 2014. С. 3–12.
4. Абизов В.А., Чуєва О. В. Тектонічні структури в дизайні пакувань. Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. Київ: Міленіум, 2014. №4. С. 74–78.
5. Абизов В.А. Роль сучасних будівельних матеріалів в розвитку етнодизайну міського середовища. Європейський вектор розвитку і національний контекст: Збірник наукових праць. Полтава: Полтавський національний університет, 2014. С. 37–43.
6. Аксёнов Г. П. Эволюция художественно-образной выразительности графического дизайна в процес её развития полиграфических средств: дис. ... канд. искусствоведения: 17.00.06 / Научно-исследовательский институт технической эстетики и дизайна. Москва, 2008. 169 с.
7. Аронов В.Р. Художник и предметное творчество: Проблемы взаимодействия материальной и художественной культуры XX века. Москва: Сов. художник, 1987. 230 с.
8. Аронов В.Р. Дизайн и искусство. Актуальные проблемы технической эстетики. Москва: Знание, 1984. 64 с.
9. Божко Т.О. Вимоги до професійноо мислення дизайнерів-графіків. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Зб. наук. праць. Київ, 2008. №3. 325 с.
10. Буковецкая О. А. Дизайн текста: шрифт, эффекты, цвет. Москва: ДМК Пресс, 2002. 238 с.
11. Дизайн: очерки теории системного проектирования / Васильева Н.П., Грабовенко Ю.А., Лазарев Е.Н., Михайленко В.И.; за науч. ред. Кагана М.С. Ленинград (СП-б): Изд-во ЛГУ, 1983. 185 с.
12. Горчаков Г.И., Муратов З. Г. Основы стандартизации и контроля качества продукции. М.: Стройиздат, 1977. 292 с.
13. Гостев В.Ф., Юскевич Ю. Д. Проектирование садов и парков. Москва: Стройиздат, 1991. 340 с.
14. Иванова И.В. Скульптура и город: монография. Москва: Стройиздат, 1986. 159 с.
15. Иконников А. В., Каган М. С., Пилипенко В. Р. Эстетические ценности предметно-пространственной среды. Москва: Стройиздат, 1990. 334 с.
16. Кара-Васильева Т.В. Чегусова З.А. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках “великого стилю”. Київ: Либідь, 2005. 280 с.
17. Краткий справочник архитектора. Ландшафтная архитектура / под ред. И.Д. Родичкина. – Киев: Будівельник, 1990. 333 с.

18. Легенький Ю.Г. Дизайн: культурологія та естетика. Київ: КДУТД, 2000. 272 с.
19. Лисициан М. В., Новикова Е. Б., Петунина З. В. Интерьер общественных и жилых зданий: Учебник Москва: Стройиздат, 1973. 240 с.
20. Малік Т.В. Історія дизайну архітектурного середовища: навч.пос. Київ: КНУБА, 2003. 192 с.
21. Нестеренко О.И. Краткая энциклопедия дизайна. Москва: Молодая гвардия, 1994. 336 с.
22. Дизайн /пер. с англ.; ред Питалев В.А., Давыдов А.Ю., Молчанов А.В. Москва: ДеКа, 1994. Т. 5. 48 с.
23. Психология цвета: Сб. / пер. с англ. Москва: Рефлбук; К.: Вакпер, 1996. 352 с.
24. Раннев В.Р. Интерьер: Уч.пос. Москва: Высш. шк., 1987. 232 с.
25. Степанов Н.Н. Цвет в интерьере. Киев: Высш. шк., 1985. 95 с.
26. Розенсон И. А. Основы теории дизайна: учебник для вузов / Инна Александровна Розенсон. – СПб.: Питер, 2008. – 219 с.: ил.
27. Тімохін В.О., Шебек Н.М., Малік Е.В. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник. Київ: КНУБА, 2010. 400 с.
28. Таранов Н.Н. Производственная графика: учеб пособие для сред. проф.-техн. училищ . Львов: Вища школа. Изд-во при Львов. ун-те, 1983. 190 с.
29. Тьялве Э. Краткий курс промышленного дизайна / пер. с англ. П.А. Кунина. Москва: Машиностроение, 1984. 190 с.
30. Художественное конструирование. Пректирование и моделирование промышленных изделий / под ред. Быкова З. Н., Минервина Г. Б. – М., 1986. 239 с.
31. Чуева О.В. Місце художньо-образних проблем у проектуванні пакувань: Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Київ: Міленіум, 2013. № 31. С. 328 – 335.
32. Шимко В.Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды: Учебник. Москва: “Архитектура-С”, 2006. 384 с.
33. Шелдон К. Дизайн и архитектура современного сада / пер. А. И. Ким. Москва: Росмэн, 2001. 128 с.

Допоміжна література

34. Божко Т.О. Дизайн пакування – синтез мистецтв. Упаковка. Київ: ІАЦ “Упаковка”, 2002. № 4. С. 40,41.
35. Божко Т.О. Використання графічної культури в нових технологічних моделях освіти. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Випуск 2: Збірник наукових праць / Ред. кол. В.М. Мадзігон (головний редактор) та ін. Київ: ТОВ “ТОНАР”, 2007. 188 с. С.9 –15.
36. Божко Т.О. Вимоги до професійного мислення дизайнерів-графіків. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент: Зб. наукових праць. Київ, 2008. № 3. 325 с. С.74 –82.
37. Божко Т.О. Інтеграція знань, як умова підготовки дизайнерів-графіків Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я. Харків: ХДАДМ, 2008. №3 (Мистецтвознавство. Архітектура). С. 13–23.

38. Божко Т.О. Графічний дизайн: Розгалуження спеціалізацій і проблеми підготовки фахівців. Технічна естетика і дизайн: Міжвідомчий науково-технічний збірник. Випуск 5. Київ: Віпол, 2008. 268 с. С.156 – 162.
39. Божко Т.О. Формування проектної культури дизайнерів-графіків, як науково-педагогічна проблема. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наукових праць. Київ: Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. Випуск 2. 312 с. С.109 –117.
40. Гончаренко С. У. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. для студ., магістрів, аспірантів і викладачів вищих навч. закл. / за ред. С. У. Гончаренко, П. М. Олійник. Київ: Вища школа, 2003. 323 с.
41. Ковальчук В. В. Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Вид 3-є, перероб. і допов. – Київ: ВД Професіонал, 2005. 240 с.
42. Костюк І. В. Магістерська кваліфікаційна робота. Рекомендації студентам Львівської академії мистецтв. Львів: Українські технології, 2003. 36 с.
43. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.

Електронні ресурси

44. Вимоги до оформлення магістерської роботи URL: http://web.znu.edu.ua/lab/fordep/oformlenie/diplom_magistra.htm (дата звернення 02. 02. 2018).
Дизайн. Методичні рекомендації до виконання магістерської роботи для студентів спеціальності 8.020210 «Дизайн» / упор. І. О. Кузнецова. Київ: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 48 с. URL: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/11891/1/1.pdf> (дата звернення 12. 03. 2018).
45. **Методологія сучасних наукових досліджень:** програма, методичні рекомендації та плани семінарських занять з курсу "Методологія сучасних наукових досліджень" для підготовки магістрів / упор. В. М. Семененко. – К.: КНУТД, 2008. 49 с. URL: [http://biblio.knutd.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=RPBO&P21DBN=RPBO&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=U=&S21STR=001\(07\)](http://biblio.knutd.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=RPBO&P21DBN=RPBO&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=U=&S21STR=001(07)) (дата звернення 02. 04. 2018).